

OBVEŠČEVALNO-VARNOSTNA PODPORA V MEDNARODNIH OPERACIJAH IN NA MISIJAH – PRIMER BOJNE SKUPINE SOKOL KFOR

INTELLIGENCE AND SECURITY SUPPORT IN MULTINATIONAL OPERATIONS AND MISSIONS – EXAMPLE OF TASK FORCE SOKOL, KFOR

Professional article

Povzetek Glavni element pri zaščiti oboroženih sil je obveščevalno-varnostna podpora, ki se zagotavlja v tujini, in sicer v mednarodnih operacijah in na misijah (MOM). Deli se na podporo oziroma priprave pred odločitvijo in pred napotitvijo enot v MOM, na podporo med opravljanjem mandata v tujini in podporo po vrnitvi enote nazaj v domovino. Med izvajanjem nalog na misiji obveščevalno-varnostna podpora lahko poteka v obliki nacionalnih obveščevalnih celic (NOC) ali po načelu »dvojnega klobuka«, pri katerem pripadniki Slovenske vojske (SV) in Obveščevalno varnostne službe (OVS) zagotavljajo obveščevalno-varnostno podporo enotam. V 15. slovenskem kontingentu (SVNKON), ki je svoj mandat na Kosovu opravljal leta 2007, se je obveščevalno-varnostna podpora delila na štiri glavne elemente, ki so s svojim delovanjem zagotavljali zaščito pripadnikov SV, in sicer: NOC, skupina za povezavo in nadzor, obveščevalno-varnostni sektor S2 v poveljstvu bataljonske bojne skupine Sokol (BBsk, angl. *Task Force Sokol*, TF Sokol) in sektor J2 v poveljstvu Kosovo Force (Kfor¹). Za še učinkovitejše delovanje SV v MOM pa bi ti elementi po koncu misije morali opraviti skupno analizo. Tako bi se z njihovih izkušenj lahko učili tudi naslednji kontingenti SV (angl. *lessons learned*).

Ključne besede *Obveščevalno-varnostna dejavnost, mednarodne operacije in misije, zaščita sil, Kfor, bataljonska bojna skupina.*

¹ *Sile Kfor (angl. Kosovo Force), pod vodstvom zveze Nato, so bile na Kosovem prvič razmeščene marca 1999, katerih namen je bil zaustaviti razvijajočo se humanitarno katastrofo. Tako je bila operacija zveze Nato izvedena po enoletnih spopadih v pokrajini in neuspešnih prizadevanjih mednarodne skupnosti, da bi konflikt zaustavila po diplomatski poti. Prvotne naloge Kforja so vključevale pomoč pri vračanju beguncev nazaj na Kosovo, obnovo in razminiranje, zdravstveno pomoč, varnost in javni red, zaščito etničnih manjšin, zaščito objektov posebnega pomena, varovanje meja, prekinitev tihotapljenja orožja, uničevanje orožja, pomoč pri vzpostavljanju civilnih institucij, reda in miru, sodnega in kazenskega sistema, volilnega postopka in drugih vidikov političnega, ekonomskega in družbenega življenja pokrajine. Leta 2008 so se naloge zveze Nato razširile na pomoč pri umikanju sil za zaščito Kosova (angl. Kosovo Protection Corps) ter pomoč pri vzpostavljanju sil Kosova (angl. Kosovo Security Force) in civilnih struktur, ki bodo te sile nadzorovale (po Summit Guide, 2009).*

Abstract Intelligence and security support provided abroad in multinational operations and missions (MOM) constitutes the main element in the protection of armed forces. It is divided into support or preparations provided prior to a decision or the actual deployment of units to MOM; support during the performance of mandate abroad, and support provided following the return of a unit back home. During the performing of tasks in a mission, intelligence and security support can be provided in form of national intelligence cells (NIC) or according to the »double hat« principle, in which members of the Slovenian Armed Forces (SAF) and Intelligence and Security Service (ISS) provide intelligence and security support to units. In the 15th Slovenian Contingent (SVNCON), which performed its mandate in 2007, intelligence and security support was divided into four main elements providing security of SAF members, namely NIC, Liaison Monitoring Team, S-2 Intelligence and Security Division in the Command of Task Force Sokol (TF Sokol), and J-2 Division within Kosovo Force (KFOR²) Command. However, for a more effective operation of the SAF in MOM, the afore-listed elements would have to conduct a joint analysis. The results of such analysis would then provide lessons learned for the following SAF contingents.

Key words *Intelligence and security activity, multinational operations and missions, force protection, KFOR, Battalion Task Force.*

Uvod Varnostnim spremembam, ki se dogajajo v današnjem času, je vse bolj podvrženo tudi sodobno in celovito mednarodno okolje, kar pa se kaže v varnostnih grožnjah in tveganjih. Za doseg miru, varnosti in stabilnosti, ki so med seboj vedno bolj povezani, je na različnih področjih treba povečati medsebojno sodelovanje in usklajevanje med državami in mednarodnimi organizacijami ter drugimi nedržavnimi akterji. Sodobne grožnje države rešujejo v medsebojnih zaveznih v MOM. Republika Slovenija (RS) je s članstvom v zvezi Nato (angl. *North Atlantic Treaty Organization*) prevzela odgovornost izpolnjevanja zavez, kar obsega tudi vključevanje pripadnikov SV v operacije v podporo miru in humanitarne dejavnosti (po Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja SV do leta 2025, 2010, str. 6). SV je leta 2010 svoj mandat uresničevala v Afganistanu, Bosni in Hercegovini, na Kosovu, v Libanonu, Makedoniji, Siriji, Somaliji in Srbiji, in sicer v obliki operacij ohranjanja miru (angl. *Peacekeeping*). Obveščevalno dejavnost bi lahko označili kot eno najpomembnejših dejavnosti, s katero države skrbijo za svojo nacionalno varnost (po Šaponja, 1999, str. 20). Isti avtor (1999, str. 9) opredeljuje obveščevalno dejavnost kot proces, ki obsega

² *The NATO-led Kosovo Force (KFOR) was first deployed to Kosovo in March 1999 to halt the humanitarian catastrophe that was then unfolding. NATO decided to launch the operation after the country had been dealing with conflicts for over a year and all international efforts to settle the conflict by way of diplomacy had failed. KFOR's initial mandate was to assist in the return of refugees back to Kosovo; renovate and demine the area; provide medical aid, security and public order; protect ethnic minorities and buildings of special importance; protect national borders; prevent weapons smuggling; destroy weapons; as well as assist in the establishment of civilian institutions, peace and order; judicial and criminal justice system, election procedures and other aspects of political, economic and social life in the country. In 2008, NATO's tasks evolved to include assistance in the withdrawal of the Kosovo Protection Corps and the establishment of the Kosovo Security Force and civil structures to control the forces (according Summit Guide, 2009)*

elemente obveščevalnega cikla, ki vsebuje zbiranje, analitično obdelavo surovih podatkov in izdelavo celovitega obveščevalnega izdelka, ki ga uporabniki potrebujejo pri sprejemanju odločitev na državniskem, političnem, gospodarskem in varnostnem področju.

SV je nacionalnovarnostni element, ki zagotavlja obrambo RS, in v MOM potrebuje tudi dobro in učinkovito obveščevalno-varnostno podporo, ki se kaže v pripravi terena in pripravi varnostnih ocen z območja načrtovane operacije. Obveščevalno-varnostna podpora je tista, ki z oceno pripomore h končni odločitvi o napotitvi pripadnikov SV v MOM. Zagotavljanje obveščevalno-varnostne podpore SV doma in v tujini je glavna naloga Obveščevalno varnostne službe Ministrstva za obrambo (OVS MO), saj jo k temu zavezuje Zakon o obrambi (glej ZObr, člen 32). SV pa si obveščevalno-varnostno podporo zagotavlja tudi s pomočjo svojih organov, in sicer prek štabnih obveščevalno-varnostnih sektorjev (S/G/J-2) in obveščevalno izvidniškega bataljona (OIB). Tako je poslanstvo obveščevalno-varnostne dejavnosti zagotavljanje ustrezne podpore obrambnemu sistemu in oboroženim silam, in sicer na obveščevalnem, protiobveščevalnem in varnostnem področju.

Vojaška obveščevalna dejavnost SV v sodelovanju z OVS s svojimi organizacijskimi in tehnološkimi rešitvami zadovoljuje nacionalne obrambne potrebe za delovanje SV ter zavezništva. To se zagotavlja z angažiranjem vseh razpoložljivih virov, predvsem pa s službami, ki se ukvarjajo z obveščevalno dejavnostjo (OVS, Slovenska obveščevalno-varnostna agencija SOVA) in z izmenjavo informacij z drugimi pristojnimi resornimi organi države ter tujimi partnerskimi obveščevalno-varnostnimi službami. V sodelovanju z zavezniki preprečuje strateška in operativna ter taktična presenečenja ter omogoča pravočasno povišanje pripravljenosti in učinkovito odzivanje SV (po Vojaška doktrina, 2006, str. 32).

Nosilci vojaške obveščevalne dejavnosti SV so v širšem smislu vsa poveljstva, enote in posamezniki, saj morajo spremljati razmere, poročati o dejavnostih sovražnika, sodelovati v medsebojnem obveščanju in uresničevati ukrepe za zaščito sil. V ožjem pomenu te dejavnosti načrtujejo in izvajajo namensko organizirani in usposobljeni štabni organi, obveščevalno-izvidniške enote ter posamezniki s svojim znanjem, veščinami, opremo in oborožitvijo (po Rode in drugi, 2009, str. 58–59). Med organi, ki izvajajo vojaško obveščevalno dejavnost, velja načelo sodelovanja in dopolnjevanja, pri čemer mora biti pretok informacij jasen in preprost ter mora omogočati neposredne oziroma direktne povezave med uporabnikom in izvajalcem ob hkratni možnosti nadzora (po Vojaška doktrina, 2006, str. 33).

V MOM je obveščevalno-varnostna podpora pomemben element zaščite sil (angl. *Force Protection*), ki pomeni celovito zagotavljanje varnosti lastnih oboroženih sil, ki so vključene v različne vojaške aktivnosti doma in v tujini. Ena glavnih nalog elementov obveščevalno-varnostne podpore pri zaščiti sil je zagotavljanje koristnih informacij v realnem času. Zaradi velikega števila potreb po informacijah je treba razbrati in presoditi, katere informacije so prave, saj je informacij včasih preveč

ali pa premalo. Ker so sodobne MOM vse bolj zapletene in v njih sodeluje vse več držav, ima tudi obveščevalno-varnostna podpora vse večji pomen. Predvsem je pomembno medsebojno sodelovanje, tako med obveščevalno-varnostnimi službami kot tudi državami, saj zveza Nato nima lastne obveščevalno-varnostne strukture.

Vloga obveščevalno-varnostne podpore pri zaščiti sil in pri zagotavljanju obveščevalno-varnostnih informacij je ključna v MOM. Tak primer je operacija na Kosovu, kjer SV uresničuje svoje poslanstvo po mednarodnih pogodbah in sporazumih od leta 2000. Trenutno v operaciji Kforja³ sodeluje že 22. kontingent SV, ki se prilagaja zmanjševanju števila pripadnikov. Vendar pa je SV leta 2007, glede na povečane potrebe v Kforju, prelomno in prvič v MOM poslala največji slovenski kontingent.

Do leta 2007 so enote SV delovale v sestavi sil drugih vojsk, februarja 2007 pa je prvič v svoji zgodovini v MOM napotila največjo enoto velikosti bataljona (lahko bataljonsko bojno skupino⁴ Sokol). 15. SVNKON, ki je bil popolnjen s pripadniki 10. motoriziranega bataljona (10. MOTB)⁵, je v operaciji Kforja deloval v rotaciji od februarja do avgusta leta 2007. Takrat je bataljon prevzel lastno območje odgovornosti (angl. *Area of Responsibility*, AOR) in poveljeval tudi pripadnikom tuje vojske, članice zveze Nato (Internet 1). Poleg tega je bila BBsk Sokol prvič brez nacionalnih omejitev in je prvič sodelovala s skupino in projekti CIMIC (angl. *Civil-Military Cooperation* oziroma civilno-vojaško sodelovanje) (po Škerbinc Barbo, 2007, str. 3–7). Enoti je poveljeval slovenski poveljnik, določen pa je bil tudi poveljnik slovenskega kontingenta, ki je bil hkrati tudi namestnik poveljnika večnacionalnih namenskih sil Zahod⁶ (angl. *Multinational Task Force West*, MNTF W), v katerih deluje SV (Internet 2).

Pri oblikovanju prispevka so bile uporabljene naslednje metodologije: interpretacija in analiza primernih ter sekundarnih virov, deskriptivna metoda ter opravljeni

³ Prvotne naloge Kforja so vključevale pomoč pri vračanju beguncev na Kosovo, obnovo in razminiranje, zdravstveno pomoč, varnost in javni red, zaščito etničnih manjšin, zaščito objektov posebnega pomena, varovanje meja, prekinitev tihotapljenja orožja, uničevanje orožja, pomoč pri vzpostavljanju civilnih institucij, reda in miru, sodnega in kazenskega sistema, volilnega postopka in drugih vidikov političnega, ekonomskega in družbenega življenja pokrajine. Leta 2008 so se naloge zveze Nato razširile na pomoč pri umikanju sil za zaščito Kosova (angl. *Kosovo Protection Corps*) ter pomoč pri vzpostavljanju sil Kosova (angl. *Kosovo Security Force*) in civilnih struktur, ki bodo te sile nadzorovale (po Summit Guide, 2009).

⁴ Bojna skupina je namensko organizirana taktična sestava glede na skupno poslanstvo (četna, bataljonska, brigadna) ali prevladujoči način in vrsto delovanja (zračna, kopenska, mornariška). Združevanje enot v bojne skupine je osnovni način organiziranja sil za bojno delovanje, bistvo takšnega načina organiziranja sil pa je učinkovita usklajenost vseh bojnih funkcij (po Vojaška doktrina, 2006, str. 92).

⁵ 10. MOTB je 25. februarja 2007 prevzel šestmesečno rotacijo v silah Kfor, in sicer v sestavi nekaj 600 pripadnikov. Od tega je bilo 500 pripadnikov 10. MOTB (poveljstvo, motorizirani četi in logistični vod) in 150 pripadnikov madžarske vojske. Preostalih 100 pripadnikov slovenskega kontingenta pa je prihajalo iz enot vojaške policije, veterinarske in medicinske skupine, logistične enote, helikopterske enote, skupine za povezavo in nadzor, inženirskega oddelka, skupine za civilno-vojaško sodelovanje, nacionalnopodpornega elementa ter častniki in podčastniki, ki so delovali v večnacionalnih poveljstvih (Gradivo za konferenco s področja NGŠ, 2007, str. 7–8).

⁶ MNTF W poveljuje Italija, njihov sedež pa je v Peči. SV sodeluje z obrambnimi silami Italije, Španije, Madžarske in Romunije (Tumpej, 2009, str. 41).

intervjuji z udeleženci MOM. Na podlagi tega je prispevek v resnici študija primera 15. SVNKON Kforja.

1 OBVEŠČEVALNO-VARNOSTNA PODPORA SLOVENSKI VOJSKI V MEDNARODNIH OPERACIJAH IN NA MISIJAH⁷

Zagotavljanje obveščevalno-varnostne podpore SV v MOM je ena izmed ključnih nalog OVS MO, k čemur jo zavezuje tudi Zakon o obrambi (32. člen). Teh nalog pa OVS ne opravlja samostojno, temveč tesno sodeluje z drugimi subjekti znotraj obrambnega sistema, s subjekti v okviru nacionalnovarnostnega sistema RS (SV, Policija), s partnerskimi obveščevalnimi službami, aktivno deluje v okviru zveze Nato in Evropske unije (EU) ter sodeluje v okviru drugih mednarodnih operacij (Črnčec in Urbanc, 2009, str. 99–100).

Vojaško obveščevalno dejavnost SV izpolnjuje na vseh treh ravneh poveljevanja, in sicer na:

- strateški ravni v Generalštabu SV (GŠSV) v sektorju J2, Oddelku za obveščevalne analize, Oddelku za posebne vojaške dejavnosti v Centru za doktrino in razvoj (CDR) ter OVS;
- operativni ravni v Poveljstvu sil SV (PSSV) v štabnem sektorju G2, v G2 Poveljstva za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje (PDRIU), v OIB, v MOM v NOC;
- taktični ravni v bataljonih in brigadah v štabnih sektorjih S2 in taktičnih izvidniških enotah (ibid.).

Obveščevalno-varnostna podpora v MOM je eden najpomembnejših elementov zaščite sil⁸, ki pomeni celovito zagotavljanje varnosti lastnim oboroženim silam. Celovita zaščita sil temelji na pravočasnem zaznavanju, spremljanju in analiziranju varnostnih groženj, tveganj in izzivov, ki so v zunanjem okolju vojaške enote. Ocene ogroženosti so temeljno izhodišče za načrtovanje zaščitnih ukrepov. Tako se zaščita sil začne že pri načrtovanju vojaške operacije oziroma napotitve vojaških sil na območje njenega delovanja, ter se nadaljuje ves čas njene prisotnosti na območju delovanja. Zato je zaščita sil eden od najpomembnejših elementov pri pripravah, usposabljanju in uresničevanju MOM (po Šaponja, 2007, str. 1).

V nadaljevanju je obveščevalno-varnostna podpora SV v MOM razdeljena na tri glavne faze.

⁷ Za več glej prispevek v Bilten Slovenske vojske: Rode, Čevriz, Henigman, junij 2009-11, št. 2, str. 55–68.

⁸ Po Furlanu (2006, str. 106) so zaščita sil vsi ukrepi in sredstva, ki zmanjšujejo ranljivost osebja, objektov, opreme in delovanja pred vsemi grožnjami in v vseh razmerah. Tako zagotavljajo svobodo delovanja in bojno učinkovitost sil.

1.1 Obveščevalno-varnostna podpora pred MOM

1.1.1 Faza pred odločitvijo o napotitvi SV v MOM

Šaponja (1999, str. 199) v sklopu zaščite sil v delu načrtovanja vojaške operacije navaja devet točk vojaške strateške obveščevalne dejavnosti, na katere mora biti obveščevalna dejavnost pozorna. To so: oborožene sile; biografija oziroma biografski podatki obrambno pomembnih oseb; gospodarstvo, ki je pomembno z vidika obrambe; geografija; notranja, zunanja in zlasti obrambna politika tujih držav; znanstvenotehno-loška področja, še posebej pomembna za obrambo; področja, ki so predmet raziskav socioloških znanosti; transport in telekomunikacije ter področje zdravstva.

Obveščevalne analize, ki vsebujejo vsebine teh devetih točk, predstavljajo osnovno sliko o okolju in nasprotniku, s katerim se lahko pripadniki SV srečajo v MOM. V naslednjem koraku se pripravi ocena ogroženosti, ki se nanaša na okolje, v katerem bodo delovali, in na nalogo, ki jo bodo morale vojaške enote izvajati. Osnovna varnostna ocena in osnovna slika o okolju sta podlaga za nadaljnje načrtovanje, predvsem obveščevalnih zmogljivosti, ki jih potrebujejo med MOM (po Šaponja, 2007, str. 4).

1.1.2 Faza priprav in napotitev v MOM

Pred napotitvijo SVNKON v MOM je treba izvesti ustrezne obveščevalno-varnostne priprave, ki jih skupaj izvedejo OVS in poveljstva SV. Kljub temu, da ima le OVS pristojnosti za izvedbo celovite obveščevalno-varnostne zagotovitve pripadnikom SV, pa je pomemben del zbiranje podatkov tudi SV s svojimi poveljstvi in enotami, od katerih OVS prejema različne podatke in informacije, ki jih potem vključi v svoje obveščevalne produkte. Tako te različne zmogljivosti znotraj obrambnega sistema usmerja in na koncu iz vseh razpoložljivih virov (angl. *all source*) pripravi produkt za končnega uporabnika (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 101–102).

Vsebina in izvedba priprav pred napotitvijo SV v MOM je odvisna od narave MOM ter od tega, ali gre za prvo napotitev SV ali le za rutinsko menjavo kontingenta. Temu primerno je vsebinsko prilagojena tudi vloga OVS. Logično je, da se najboljše obveščevalno-varnostne priprave izvedejo ob prvi napotitvi v MOM, saj se morajo natančno analizirati vse strateške obveščevalne komponente, poseben poudarek pa je na ogroženosti pripadnikov SV in njihovem tveganju ob vstopu na to območje. OVS v sodelovanju s partnerskimi obveščevalnimi službami zagotovi tudi druge potrebne podatke, ki imajo dodano vrednost pri zagotavljanju priprav, opremljenosti ali izvajanju nalog SV (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 102–103).

Če pride do rutinske menjave kontingentov, je vloga OVS prilagojena in večinoma osredotočena na seznanitev kontingenta z ažurirano oceno ogroženosti pripadnikov ter oceno dejavnikov tveganja. Obveščevalno-varnostnih priprav se morajo udeležiti vsi pripadniki SVNKON, po potrebi pa se s poveljniškim kadrom opravijo še dodatne priprave (ibid.).

1.2 OBVEŠČEVALNO-VARNOSTNA PODPORA MED MOM

Še pomembnejša je vloga obveščevalno-varnostne podpore med operacijo, pri kateri mora obveščevalna dejavnost s svojimi zmogljivostmi zagotavljati sprotne obveščevalne podatke in predvsem ocene ogroženosti, ki so podlaga za uresničevanje zaščitnih ukrepov. Zato mora nenehno razvijati lastne obveščevalne zmogljivosti in skrbeti za ustrezne povezave z drugimi obveščevalno-varnostnimi organi v nacionalnovarnostnem sistemu in s partnerskimi vojaškimi obveščevalno-varnostnimi organi. V MOM ima obveščevalna dejavnost na voljo lastne obveščevalne zmogljivosti⁹, ki jih ima nacionalna obrambna obveščevalna služba, in zmogljivosti nadrejenega zavezniškega poveljstva. Slednje velja za MOM, v katerih sodeluje SV v okviru Organizacije združenih narodov (OZN), zveze Nato in EU (po Šaponja, 2007, str. 4).

Obveščevalno-varnostno podporo pripadnikom SV med izvajanjem MOM razdelimo na neposredno in posredno:

- neposredna podpora pomeni, da se na območju izvajanja operacije ustanovi NOC (angl. *National Intelligence Cell*, NIC) ali pa se podpora zagotavlja neposredno prek pripadnikov, ki delujejo v obveščevalno-varnostnih delih poveljstev teh operacij. Koncept posredovanja podpore prek NOC se je v zadnjih letih uveljavil kot učinkovit način za zagotavljanje neposredne obveščevalno-varnostne podpore v Bosni in Hercegovini ter tudi na Kosovu. NOC formira OVS in deluje skladno z nacionalno zakonodajo. Namenjena je obveščevalnemu delovanju za potrebe nacionalnih vojaških enot na obveščevalnem in protiobveščevalnem področju. Sodeluje s poveljstvom operacije in partnerskimi obveščevalnimi službami ter tako tudi na ta način pridobiva obveščevalne podatke, pomembne za SV;
- na območjih, na katerih se nacionalnih obveščevalnih celic ne ustanovi, države uporabljajo koncept »dvojnega klobuka« (angl. *dual hatted*), kar pomeni, da država na obveščevalno-varnostna mesta v poveljstva operacije napoti pripadnike, ki poleg rednih nalog v okviru tega poveljstva izvajajo tudi naloge, povezane z zaščito sil po nacionalni liniji. SV s sistematičnim pristopom popolnjuje ustrezna mesta v obveščevalno-varnostnih strukturah, in sicer v Afganistanu in Libanonu. Pri posrednem načinu podpore gre za posredovanje obveščevalno-varnostne podpore prek obveščevalnih produktov in s stalno izmenjavo s partnerji ter z obveščevalno-varnostnimi deli mednarodnih poveljstev. To pomeni, da OVS pred MOM ne pošlje nikogar od svojih sodelavcev na misijo, na kateri bo delovala SV, temveč podatke, ki so nujno potrebni, pridobi od partnerske obveščevalne službe v tujini, ki pa ima na tej misiji svoje sodelavce. Ker države članice zveze Nato ali države članice EU na misijah delujejo za skupni interes oziroma cilj, je tako sodelovanje uspešno brez kakršnih koli zlorab. Zato morajo biti na razpolago dobro zaščitene komunikacije, da končni produkt pride brez zlorabe do uporabnika, ne glede na to, kje je (po Črnčec in Urbanc, 2009, str. 103–105).

⁹ Obveščevalne zmogljivosti SV so: pridobivanje obveščevalnih podatkov iz človeških virov na vojaški način, torej vojaški HUMINT (angl. *Human Intelligence*); tehnične discipline pridobivanja podatkov (angl. *Signal Intelligence*, SIGINT) z enoto za elektronsko bojevanje; sredstva za pridobivanje slikovnih podatkov (angl. *Imagery Intelligence*, IMINT) z načrtovano uporabo brezpilotnih izvidniških letal, radarjev in drugih izvidniških senzorjev; klasična izvidniška dejavnost izvidniških enot in javni viri (angl. *Open Source Intelligence*, OSINT) (po Šaponja, 2007, str. 4).

Vloga NOC držav zveze Nato je toliko pomembnejša, ker Nato v svoji strukturi nima obveščevalno-varnostne službe. Dvostranska in večstranska izmenjava pridobljenih obveščevalno-varnostnih informacij z zavezništvom in med zaveznicami je edini način ustrezne in pravočasne obveščenosti ter posledično zavedanje o razmerah od strateške do taktične ravni. Vendar pa zato za države ostaja velik izziv, kako izmenjati najpomembnejše obveščevalne podatke ter pri tem ne razkriti svojih metod dela in virov. Največji izziv je vzpostavitev ustreznega zaupanja med članicami in širše glede pomena delitve obveščevalnih podatkov (po Urbanc, 2009, str. 11).

NOC vzpostavi, organizira in vodi OVS, podrejena pa je poveljniku SVNKON, po strokovni liniji pa generalnemu direktorju OVS. Zato se morajo medsebojna razmerja OVS in SVNKON urediti z ustreznimi akti. NOC je vedno pod nacionalno pristojnostjo poveljevanja in kontrole (PINK), kar pomeni, da se ne podredi poveljniku mednarodne operacije, razen če ta prihaja iz SV. Strokovno pripravo moštva za NOC opravlja OVS, vendar pa so poleg delavcev iz OVS v sestavi celice tudi pripadniki SV (po Rode, 2007, str. 57).

1.3 Obveščevalno-varnostna podpora po MOM

Po končani vojaški aktivnosti v MOM oziroma ob menjavi kontingenta vsi sodelujoči izvedejo analizo opravljene misije. PDRIU kot nosilec pridobljenih izkušenj predlaga načelniku GŠSV in poveljniku PSSV ukrepe, ki izhajajo iz izkušenj na misiji (po Grozde in Čaleta, 2007, str. 10). Vsi pripadniki, ki so sodelovali v MOM, izpolnijo vprašalnik, ki ga pripravi G2 PSSV. Ključno osebje oziroma poveljujoči pa so povabljeni na razgovor na PSSV (po Jaunig Ivanc, intervju, 2010).

2 OBVEŠČEVALNO-VARNOSTNA PODPORA 15. SVNKON

Zaradi velikega števila pripadnikov in varnostnih razmer med delovanjem 15. SVNKON na Kosovu je obstajala povečana potreba tudi po zaščiti sil in zagotavljanju obveščevalnih ter varnostnih podatkov. Poseben poudarek je bil tako namenjen ocenjevanju političnovarnostnih in vojaških razmer na območju odgovornosti SVNKON. Leta 2007 je SV z vzpostavitevijo lahke BBsk prispevala v Kfor številčno najmočnejšo enoto. Posledično je to pomenilo povečanje obveščevalno-varnostne dejavnosti pred rotacijo kontingenta, med njo in po njej. V pripravah v MOM je bil največji poudarek na pripravi posameznika in delovanju enote kot kolektiva. Pripadniki so se podrobno seznanili tudi z okoljem, v katerem bodo delovali (Letno poročilo Ministrstva za obrambo za leto 2007, 2008, str. 22–25).

Pred odhodom 15. SVNKON je PSSV opravilo temeljito obveščevalno-varnostno pripravo celotnega kontingenta. OVS pa je že v obdobju predpriprav, približno en mesec pred kontingentom, na Kosovo poslala posebno skupino, ki je pripravila teren in pridobila obveščevalne podatke, pomembne za misijo. Del teh podatkov so bili tudi pomembni viri oziroma pomembne osebe, na katere bi se bilo treba obrniti. Poleg tega je 10. MOTB v obdobju priprav v Povelju za delovanje izdelal lastno

obveščevalno pripravo bojišča (OPB), ki je obsegala tudi podatke prejšnjih in trenutnih misij ter varnostne ocene (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

Vendar pa poveljujoči 15. SVNKON pred odhodom v MOM ni vedel, kako bo delo v bataljonu potekalo in predvsem, kako bo potekalo usklajevanje. Žal je to praksa, ki se je ni mogoče vnaprej naučiti oziroma se pripraviti na njo, poleg tega pa ni nikjer natančno zapisana in določena. Največji izziv je bil vzpostaviti usklajevanje, ki pa je po besedah intervjuvanih potekalo dobro, predvsem zaradi dobrih medsebojnih odnosov med sodelujočimi (ibid.).

SV in OVS sta oblikovali Standardni operativni postopek (SOP) obveščevalne podpore SVNKON Kforja, ki določa postopke BBsk ter drugih elementov, in nekatere postopke pripadnikov NOC pri zagotavljanju obveščevalne podpore. Namen Standardnega operativnega postopka je določiti nosilce, postopke in razmerja med udeleženci obveščevalnega procesa med izvajanjem njihovih nalog. Poleg tega opredeljuje tudi administrativne postopke posredovanja zahtevkov za informacijo – ZZI (angl. *Request For Information*, RFI) od BBsk ali drugih elementov SVNKON in postopke posredovanja odgovorov nanje (SOP Obveščevalna podpora SIKON Kfor, 2006, str. 2–3).

Ker je bil 15. SVNKON prvi velikosti bataljona v MOM, je za svoje učinkovito delovanje potreboval tudi ustrezno obveščevalno-varnostno podporo s pravimi informacijami v realnem času. Do tedaj takšne podpore ni bilo, saj so se informacije zagotavljale prek zveze Nato, OVS pa je delovala le na strateški ravni in ne na taktični. Pri 15. SVNKON je prišlo do preloma, kjer se je NOC integriral v sklop BBsk. Bojna skupina Sokol je začela intenzivno sodelovati z OVS in drugimi elementi na obveščevalno-varnostnem področju, saj je to zahtevala tudi povečana odgovornost na območju delovanja. Potekal je tekoč pretok informacij med vsemi elementi podpore s tedenskimi sestanki in koordinacijo dela na obveščevalno-varnostnem področju (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

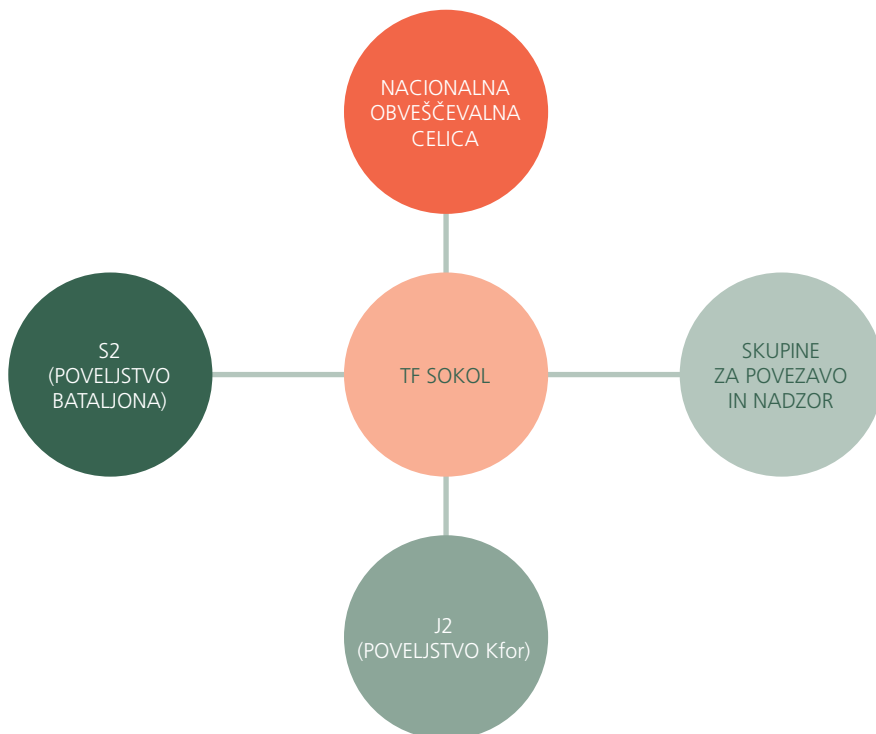
Glavna naloga obveščevalno-varnostnih elementov je bila zaščita sil, in ker gre v tem primeru za celovito zaščito medsebojno zelo povezanih in soodvisnih groženj, na katere mora biti poveljnik pripravljen, je bilo potrebno organizacijsko povezovanje in združevanje, predvsem pa sodelovanje obveščevalne, protiobveščevalne in varnostne dejavnosti. Ti elementi se morajo včasih ukvarjati tudi z nekaterimi nevarnostmi, ki navadno niso v njihovi domeni. Zato so obveščevalno-varnostna struktura, organizacija in usposobljenost osebja drugačni od klasičnih organizacij s tega področja. Tako lahko vidimo pragmatično prepletanje in dopolnjevanje vseh treh vrst dejavnosti, ki pa se povezujejo tudi z drugimi neobveščevalno-varnostnimi strukturami (po Šaponja, 2007, str. 1). To je jasno razvidno tudi v primeru 15. SVNKON v nadaljevanju.

2.1 Struktura obveščevalno-varnostne podpore 15. SVNKON

Obveščevalno-varnostno podpora 15. SVNKON Kforja so z medsebojnim sodelovanjem zagotavljali naslednji obveščevalno-varnostni in neobveščevalno-varnostni elementi (glej shemo 1):

- obveščevalni sektor S2 (resursi BBsk),
- obveščevalni sektor G2 (MNTF W, angl. *humint team*) in J2 v Natovem poveljstvu Kforja (angl. *dissemination cell*¹⁰),
- slovenska NOC, v kateri so delovali uslužbenci OVS,
- Skupina za povezavo in nadzor, ki je bila povezana neposredno s poveljnikom kontingenta, kar pa je posebnost, saj so bili drugi deli integrirani v BBsk (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

Shema 1:
Struktura obveščevalno-varnostne podpore SVNKON 15 Kfor

Vsi ti deli so se med seboj prepletali in tako poveljniku kontingenta in BBsk zagotavljali informacije v realnem času. Pri obveščevalno-varnostni podpori je bil pomemben dejavnik tudi tedanji slovenski veleposlanik oziroma vodja slovenske pisarne OZN na Kosovu Vojko Volk (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

¹⁰ Po Furlanu (2006, str. 83) pojem *dissemination* pomeni širjenje obveščevalnih informacij. Spada v sklop aktivnosti pridobivanja obveščevalnih podatkov, v sklopu obveščevalnega cikla. Širjenje oziroma *dissemination* je zadnja, četrta faza, in pomeni: pravočasno posredovanje obveščevalnih podatkov v ustrezni obliki in na primeren način vsem tistim, ki takšne podatke potrebujejo (po Furlan, 2006, str. 130).

2.1.1 Nacionalna obveščevalna celica

Obveščevalne zmogljivosti, ki jih ima poveljstvo operacije, obsegajo vse zvrsti pridobivanja podatkov. Zmogljivosti se oblikujejo iz prispevkov posameznih držav, ki v operaciji sodelujejo. To pa je tudi razlog, da velikokrat teh zmogljivosti primanjkuje in si mora država sama priskrbeti dovolj obveščevalne zmogljivosti (prek NOC), saj je od njih odvisna predvsem zaščita lastnih sil in učinkovitost oziroma uspešnost delovanja. SVNKON v silah Kfor je dober primer, ker ima samostojne zadolžitve, naloge in odgovornosti, za kar potrebuje svoje obveščevalne zmogljivosti (predvsem za zaščito sil) (po Šaponja, 2007, str. 5).

NOC pri svojem delovanju intenzivno sodeluje s SV, predvsem prek uradnega dopisa oziroma zahtevka za informacijo. Če BBsk vseh informacij ne more pridobiti sama, jih tako z zahtevkom za informacije dobi od obveščevalne celice. Informacije z območja delovanja podpira BBsk, interesno območje, ki pa je širše od območja delovanja, se pa podpira z drugimi viri, torej dejavnostjo NOC (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

NOC je po nacionalni liniji 15. SVNKON Kforja zagotavljala najkakovostnejše informacije, boljše kot pa mednarodna PINK (od poveljstva brigade). Predvsem zato, ker so te informacije pridobili iz lastnih virov in od drugih zavezniških obveščevalnih celic ter zavezniških oboroženih sil. Vendar obveščevalno-varnostni podatki niso potekali le enosmerno, temveč je tudi BBsk zagotavljala podatke, ki jih je NOC potrebovala in obdelala. NOC je bila (in še vedno je) tako imenovani servis SV, saj zagotavlja podporo zaščiti sil (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

Kot že omenjeno, je OVS v Kforju prvič z NOC nacionalno podpirala SVNKON, kajti prejšnji kontingenti so bili odvisni od drugih obveščevalnih celic in od zveze Nato, pri kateri pa ni bilo dovolj informacij. Poleg tega je bil odzivni čas zveze Nata predolg, da bi operativne sile lahko učinkovito delovale na terenu. Slovenska NOC je delovala le na strateški ravni brez sodelovanja s slovenskim kontingentom. Šele pri 15. kontingentu SV v silah Kfor je bila NOC prvič integrirana v strukturo TF (pod omejenim poveljevanjem poveljnika BBsk). Od takrat NOC ne podpira SV le na strateški ravni, temveč tudi na taktični, saj imajo včasih dogodki na taktični ravni lahko tudi strateške posledice (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010) (glej tudi Črnčec, 2009).

2.1.2 Skupine za povezavo in nadzor

Od leta 2007, ko je bil na Kosovo napoten 15. kontingent, SV sodeluje tudi v Skupinah za povezavo in nadzor (angl. *Liaison Monitoring Team – LMT*). Koncept LMT je bil zasnovan in uveden po neredih leta 2004, ko so poveljujoči ugotovili, da Kfor nima dovolj neposrednih stikov z lokalnim prebivalstvom in tako nima pravočasnih informacij o spremembah razpoloženja in obnašanja med prebivalstvom. Poslanstvo LMT je, z dnevno prisotnostjo med prebivalstvom in komuniciranjem z lokalnimi oblastmi, lokalnimi institucijami, verskimi predstavniki, lokalnimi in

mednarodnimi organizacijami, vzpostaviti povezavo med Kforjem in prebivalstvom, prepoznati dejanske potrebe ljudi, zagotoviti pravočasne informacije o spremembah razpoložnja med prebivalstvom in odkrivati morebitna krizna žarišča (po SIKON 15, 2007, str. 209). Vse te naloge pa so tesno povezane z obveščevalno-varnostno podporo in posledično zaščito sil.

2.1.3 Poveljstvo bataljona sektor S2

Štabni sektor za obveščevalne zadeve (S2) v poveljstvu BBsk zbira in distribuira informacije za varno in kakovostno delo SVNKON. Vsak dan opravlja sestanke, na katerih enoto seznanja s stanjem na Kosovu. Poleg tega je S2 odgovoren za varno shranjevanje in arhiviranje dokumentov (po Slovenski kontingent 17, 2008, str. 17).

Obveščevalni sektor naloge opravlja s pomočjo zbiranja, analiziranja in posredovanja obveščevalnih informacij podrejenim (četam, vodom) ter nadrejenim (MNTF W G2). Potek zbiranja informacij:

- podrejene enote (motorizirane čete in izvidniške skupine, ki so pridodani BBsk) se pred odhodom na nalogo »*briefira*«, kar pomeni, da se jim predstavi obveščevalni in varnostni položaj na terenu ter se jim zastavi konkretna vprašanja, za katera S2 potrebuje odgovore;
- po prihodu s terena se enote »*debriefira*«, da bi pridobili odgovore na predhodno zastavljena vprašanja in zbirali podatke, ki bi lahko sestavljali obveščevalno sliko na območju delovanja enote;
- po »*debriefingu*« patrolj se zbrane podatke, ki bi lahko imeli obveščevalno vrednost, objavi v Dnevnem obveščevalnem produktu oziroma angl. *Daily Intelligence Summary* (INTSUM), ki se ga posreduje nadrejenemu poveljstvu (MNTF W G2);
- G2 MNTF W zbere INTSUM vseh bojnih skupin, v katerih so bile zbrane obveščevalne informacije celotnega območja, in objavi morebitne obveščevalne informacije na območju delovanja MNTF W;
- INTSUM MNTF W je potem poslan nazaj v podrejene bojne skupine, posledično tudi v S2 BBsk Sokol (po Jaunig Ivanc, intervju, 2010).

Na večernem poročanju pri poveljniku BBsk S2 predstavi vreme in učinke vremena na delovanje lastnih sil, oceno tveganja, dogodke zadnjih 24 ur na območju delovanja in dogodke na celotnem Kosovu ter pričakovane dogodke za naslednjih 24–72 ur. Hkrati S2 pripravi INTSUM za podrejene enote (čete), kjer sta glavni dve referenci INTSUM MNTF W in dnevno časopisje. INTSUM vsebuje morebitne obveščevalne informacije z območja delovanja BBsk in obveščevalne informacije z območja delovanja večnacionalnih sil Zahod in Kforja (celotno Kosovo), ki bi lahko vplivale na delovanje BBsk. Informacij ne potrebuje le S2, temveč tudi enota, ki deluje na terenu. V tem primeru četa v S2 posreduje zahtevek za informacijo, S2 pa odgovor posreduje iz svoje baze podatkov, če pa odgovora nima, sama posreduje zahtevek za informacijo naprej v nadrejeno poveljstvo (Jaunig Ivanc, intervju, 2010).

Obveščevalni sektor S2 v SVNKON je pripravljala obveščevalno pripravo bojišča, prilagojeno na stabilizacijsko delovanje, opravljala sprotne analize podatkov in svetoval pri obveščevalnih zadevah ter ukrepal pri varnostnih. BBsk je obveščevalno-varnostne informacije zagotavljal tudi izvidniški vod in pridodani oddelek vojaške policije (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

2.1.4 Poveljstvo Kforja sektor J2

Področje dela sektorja J2 na poveljstvu Kforja v Prištini so obveščevalne, protiobveščevalne in varnostne naloge, ki vključujejo:

- podporo pri pridobivanju poveljnikovih prednostnih informacij (angl. *priority intelligence requirements*);
- zagotavljanje obveščevalnih analiz, varnosti, protiobveščevalnih ukrepov in geografsko podporo;
- obveščevalno podporo, zaščito sil, podporo in vodenje procesa ciljenja (angl. *targeting*) ter informacijskih operacij;
- usklajevanje obveščevalnih aktivnosti s podrejenimi poveljstvi, drugimi poveljstvi in obveščevalnimi ustanovami (po Maroš in drugi, 2008, str. 87).

V poveljstvu Kforja je leta 2007 deloval podčastnik, ki je opravljala delo upravljalca baz podatkov (angl. *Database Manager*). Delovno mesto je bilo odgovorno in je zahtevalo precej izkušenj, predvsem na tehničnem, strokovnem ter jezikovnem področju. Naloge so obsegale zbiranje in obdelavo podatkov ter pripravo poročil, ki jih je poveljstvo za uspešno vodenje svojih operacij včasih potrebovalo v zelo kratkem času (po Indof, 2007, str. 21–22).

Oddelek J2X je namenjen zbiranju in obdelavi podatkov iz različnih virov. V obliki analitičnih poročil te podatke J2X vsak dan objavlja za potrebe Kforja in druga Natova poveljstva ter agencije. Leta 2007 je kot vodja analitikov v oddelku deloval častnik SV (po Indof, 2007, str. 22). Podatke, ki jih je analiziral pripadnik SV, so vključili v dnevna, tedenska in mesečna poročila sektorja J2. Poleg navedenega se je v sklopu 15. SVNKON še posebej namenjala pozornost informacijam, ki so se nanašale na območje odgovornosti TF Sokol, kar je prispevalo k lažjemu uresničevanju nalog enot na terenu (po SIKON 15, 2007, str. 169).

Poveljstvo Kforja v Prištini je multinacionalno, kar pomeni, da ga sestavljajo predstavniki zavezniških držav, ki so v Kforju, vendar niso podrejeni nacionalni strukturi (npr. BBsk), temveč neposredno poveljstvu Kforja. Zato je poročanje in posredovanje informacij drugačno kot v S2 BBsk. Naloga J2X je tudi zbiranje in analiza poročil HUMINT, ki so jih zbrale skupine HUMINT na terenu. Ta poročila se vsak dan objavi v HUMINT INTSUM in nato posreduje v MNTF. Pri svojem delu si pripadniki SV pomagajo z neposrednim sodelovanjem z NOC in slovensko enoto v MNTF W (po Jaunig Ivanc, intervju, 2010).

Sklep Februarja 2007 se je Kforju pridružil že 15. kontingent SV, in sicer prvič v velikosti BBsk, kar je bilo tudi največje število pripadnikov SV na misiji v eni rotaciji. Poleg tega je 15. slovenski kontingent prvič prevzel območje lastne odgovornosti, prvič poveljeval enotam tuje zavezniške vojske in bil prvič brez nacionalnih omejitev. Zaradi povečanega števila pripadnikov in povečanega območja odgovornosti je narasla tudi potreba po povečani zaščiti lastnih sil. Iz delovanja 15. SVNKON smo spoznali nekaj novih dejstev, ki so pomembna za vse nadaljnje kontingente SV, ki delujejo in bodo delovali v MOM.

Z nerešenimi vprašanji glede obveščevalno-varnostne zagotovitve se je 15. kontingent SV začel srečevati na misiji. Predvsem je bilo treba vzpostaviti medsebojno povezavo med elementi, ki so SVNKON zagotavljali obveščevalne in varnostne informacije ter njihovo zaščito sil, verjetno tudi zato, ker ni bilo normativnega akta, ki bi vlogo OVS in odnos med SV in NOC v MOM natančno določal. 15. kontingent sil Kfor je bil prvi kontingent, ki je med seboj združil delovanje BBsk in NOC ter drugih neobveščevalno-varnostnih elementov (nacionalni podporni element, LMT). Zato je bil to velik izziv za vse sodelujoče, njihovo učinkovito sodelovanje in koordinacija dela sta temeljila predvsem na medsebojnih poznanstvih in dobrih osebnih odnosih (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

V smislu obveščevalno-varnostne podpore v MOM se CIMIC še vedno premalo uporablja, saj ima poleg LMT veliko stika s civilnim prebivalstvom in tako dobre možnosti za pridobivanje obveščevalno-varnostnih informacij. Predvsem na Kosovu, kjer CIMIC zelo dobro deluje, saj ima pomembno prednost pred drugimi narodi, predvsem, ker smo Slovenci »bratski narod« in nas domačini bolje sprejmejo, a hkrati od nas tudi veliko pričakujejo (po Božič, Škerbinc, Turk in Kavčič, intervju, 2010).

Po končani MOM 15. kontingenta skupne analize ali sestanka z vsemi elementi, ki so zagotavljali zgolj obveščevalno-varnostno podporo, ni bilo, kar je velika pomanjkljivost, saj so ugotovljene napake in izkušnje vedno dobra »popotnica« za nov kontingent. Intervjuvani menijo, da si je treba vzeti čas za analizo, ki ga pa neposredno po koncu MOM navadno ni (ibid.). Analiza MOM je tudi delo PDRIU, in sicer Oddelka za učenje iz izkušenj (angl. *lessons learned*), ki bi moral natančneje preučiti tudi obveščevalno-varnostno dejavnost.

Elemente, ki so 15. kontingentu SV zagotavljali obveščevalno-varnostno podporo in s tem zaščito sil, bi lahko delili v štiri sklope, in sicer: dejavnost NOC, dejavnosti neobveščevalno-varnostnih struktur (LMT), dejavnosti obveščevalno-varnostnega sektorja v BBsk Sokol S2 in obveščevalno-varnostnega sektorja v poveljstvu Kforja sektor J2. V teh strukturah so delovali pripadniki SV in OVS. Zaradi povečane potrebe po zaščiti sil so morali ti elementi med seboj neprestano in aktivno sodelovati ter si vzajemno pomagati. Tako so si vsak teden in vsak mesec izmenjevali informacije, ki so zagotavljale zaščito enote. Posebnost 15. SVNKON je bilo okrepljeno in integrirano sodelovanje med bojno skupino Sokol in NOC, saj tega v

preteklih kontingentih ni bilo. Poleg tega se je povečal prispevek neobveščevalno-varnostnega elementa, torej LMT. Ta je z neprestanim stikom s civilnim prebivalstvom zagotavljala pravočasne in koristne informacije o spremembah razpoloženja.

Ena glavnih nalog obveščevalno-varnostne dejavnosti v MOM je tako zaščita lastnih sil z obveščevalnimi in varnostnimi ukrepi. Zaščita sil se začne že z obveščevalno-varnostno pripravo pred odhodom na MOM, se nadaljuje na misiji in konča po opravljeni misiji v obdobju konsolidiranja enote, ko se navadno izvedejo analize. Brez te podpore bi enote SV težko delovale v nepredvidljivem in nevarnem okolju, kamor so napotene z določenim mandatom.

Literatura

1. Božič, D.; Kavčič, D.; Škerbinc, M.; Turk B., 2010. Intervju z udeleženci 15. SVNKON KFOR. Ljubljana, 2. julij 2010 (glasovna datoteka).
2. Črnčec, D., 2009. Obveščevalna dejavnost v informacijski dobi. Ljubljana: Defensor.
3. Črnčec, D. in Urbanc, J., 2009. Obveščevalno-varnostna podpora mednarodnim operacijam in misijam v Sodelovanje Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah. V R. Bric, ur. Posvet o sodelovanju Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah. Brdo pri Kranju: Ministrstvo za obrambo. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/publikacije/zbornik_f.pdf (Datum obiska 20. november 2009).
4. Furlan, B., 2006. Angleško-slovenski vojaški terminološki slovar. Ljubljana: PDRIU, Slovenska vojska, MO RS.
5. Gradivo za konferenco s področja NGŠ. 2007. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/sporocila/2007/novinarska_sicon15.pdf (datum obiska: 8. avgust 2010).
6. Grozde, J. in Čaleta, D., 2007. Geopodpora obveščevalni dejavnosti v Slovenski vojski. V dr. B. Lobnikar, ur. 8. slovenski dnevi varstvoslovja – Varnost v sodobni družbi groženj in tveganj. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
7. Indof, A., 2007. Pripadniki SV v poveljstvu Kforja. Revija Slovenska vojska XV (16), Slovenska vojska, Ljubljana, str. 21–22.
8. Internet 1: Kosovo. Dostopno prek: <http://www.slovenskavojska.si/mednarodno-sodelovanje/mednarodne-operacije-in-misije/kosovo/> (datum obiska: 29. maj 2010).
9. Internet 2: Bojna skupina Sokol potuje na Kosovo. Revija Delo, 13. februar 2007. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/o190894> (datum obiska: 27. julij 2010).
10. Jaunig Ivanc, M., 2010. Intervju z udeleženko 15. SVNKON KFOR. 26. junij 2010 (tekstovna datoteka).
11. Letno poročilo Ministrstva za obrambo za leto 2007, 2008. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/LP_MO_2007.pdf (datum obiska: 12. maj 2010).
12. Maraš, V.; Bosotina, V.; Požek, B., in Lasič, K., 2008. Mednarodne vojaške operacije. Skripta, Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo.
13. Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2025. 2010. Ljubljana: Ministrstvo za obrambo. Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/dokumenti/predlogipred/ReSDPRO_060410.pdf (datum obiska: 29. maj 2010).
14. Rode, A., 2007. Vojaška obveščevalna dejavnost. Diplomsko delo magistrskega študija. Celje: Fakulteta za logistiko.
15. Rode, A.; Čevriz, D.; Henigman, Ž., 2009. Vojaška obveščevalno-varnostna dejavnost v podpori delovanja Slovenske vojske v operacijah kriznega odzivanja. Bilten Slovenske vojske (junij 2009–11, št. 2), Slovenska vojska, Ljubljana, str. 58–59.

16. *SIKON 15, 2007, KFOR.*
17. *Slovenski kontingent 17, 2008. KFOR. Kosovo.*
18. *Standardni operativni postopek: Obveščevalna podpora SIKON KFOR, Generalštab Slovenske vojske, številka /, ažurirano 15. decembra 2006.*
19. *Summit Guide. Nato, 2009. Dostopno prek: <http://www.nato.int/summit2009/summit-guide-09.pdf> (datum obiska: 29. maj 2010).*
20. *Šaponja, V., 1999. Taktika dela obveščevalnovarnostnih služb. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.*
21. *Šaponja, V., 2007. Zaščita vojaških sil – celovita zaščita temelji na obveščevalni, protiobveščevalni in varnostni dejavnosti, prilagojeni potrebam vojaškega poveljnika. V dr. B. Lobnikar, ur. 8. slovenski dnevi varstvoslovja – Varnost v sodobni družbi groženj in tveganj. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.*
22. *Škerbinc Barbo, M., 2007. SIKON 15 / TF SOKOL. Predstavitev na Power Pointu, Ljubljana. Dostopno prek: <http://www.dsos.org/dokumenti.php> (datum obiska: 27. julij 2010).*
23. *Tumpej, A., 2009. Natove operacije kriznega odzivanja. Diplomsko delo, Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.*
24. *Urbanc, J., 2009. Direktorji obrambnih obveščevalnih služb držav Nata v Sloveniji. Revija Slovenska vojska XVII (junij), Slovenska vojska, Ljubljana, str. 11.*
25. *Vojaška doktrina. 2006. Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje, Slovenska vojska, Ljubljana: Defensor.*
26. *Zakon o obrambi. Ur. list RS, št. 80/94, 45/97, 56/98, 2004.*

**Seznam
kratic**

10. MOTB – 10. motorizirani bataljon
AOR – Area of Responsibility
BBsk – Bataljonska bojna skupina
CDR – Center za doktrino in razvoj
CIMIC – Civil Military Cooperation
HUMINT – Human Intelligence
IMINT – Imagery Intelligence
INTSUM – Intelligence Summary
KFOR – Kosovo Force
LMT – Liaison Monitoring Team
MASINT – Measurement and Signatures Intelligence
MNTF – Multinational Task Force
MOM – Mednarodne operacije in misije
NIC – National Intelligence Cell
NOC – Nacionalna obveščevalna celica
OIB – Obveščevalno izvidniški bataljon
OPB – Obveščevalna priprava bojišča
OSINT – Open Source Intelligence
OVS – Obveščevalno varnostna služba
PDRIU – Poveljstvo za doktrino, razvoj, izobraževanje in usposabljanje
PINK – Linija poveljevanja in kontrole
PSSV – Poveljstvo sil Slovenske vojske
RFI – Request For Information
SIGINT – Signal Intelligence
SVNKON – Slovenski kontingent
SOP – Standardni operativni postopek
SOVA – Slovenska obveščevalno-varnostna služba
TF – Task Force
ZObr – Zakon o obrambi
ZZI – Zahtevek za informacijo